

NTCN

National Talent Centre
of the Netherlands

HET BELANG VAN EEN GOEDE VERBINDING PO-VO... ... voor begaafde leerlingen

Desirée Houkema - National Talent Centre of the Netherlands (NTCN)

ETSN | European Talent
Support Network

EEN GOEDE AANSLUITING PO-VO

- **Inleiding**

- **Waarom** (ook) aandacht m.b.t. de **doorgaande ontwikkeling** van *begaaftde* leerlingen in de overgang van po naar vo?
- **Praktijkvoorbeelden** samenwerking PO-VO voor begaaftde leerlingen

- **Uitwisseling**

- **Delen** van ervaringen en inzichten: PO vs. VO | PO & VO
- **Inventariseren** van kansen en belemmeringen in de aansluiting PO-VO
- **Inzicht** in mogelijkheden en behoeften m.b.t. follow-up en rol BPS

EEN DOORGAANDE ONTWIKKELING...

... betekent onder andere aansluiten op

leertempo en **ontwikkelingsniveau** van leerlingen...

- Onderwijsaanpassingen (compacten, verrijken, versnellen) gaan (vaak) uit van aanbod (afgestemd op “gemiddelde”)
- Begaaafde leerlingen leren zo’n 2-5x sneller dan gemiddeld...

⇒ Hoe kun je aansluiten op hun **ontwikkelingsmogelijkheden** en **-behoeften**?

VERSNELLEN: WAT WETEN WE WEL/NIET?

Workshop:
De sociale en emotionele effecten van versnellen

slo

- Conference 'Bijzonder Begaafd'
- 'Gezien worden en jezelf laten zien'
- 12 oktober 2017 in Nieuwegein

Dr. Lianne Hoogeveen
Radboud Centrum Sociale Wetenschappen / CBO Talent Development

Bekijk de volledige lezing
via: [YouTube](#)

Initiatieven t.b.v. een **doorgaande ontwikkeling** voor begaafde leerlingen van PO naar VO:
Masterclasses, 8+, tussenjaar/verlengde onderbouw, aangepaste onderbouw, etc.

PRAKTIJKVOORBEELDEN PO-VO

PRAKTIJKVOORBEELDEN PO-VO

Masterclasses slimme leerlingen OSG West-Friesland

Geplaatst door: Redactie SLO

Op OSG West-Friesland in Hoorn krijgen (hoog)begaafde basisschoolleerlingen uit groep 7 en 8 masterclasses van leerlingen uit de bovenbouw van de OSG. Het mes snijdt aan 2 kanten: beide groepen leerlingen worden extra uitgedaagd en ontwikkelen zich cognitief op een ander niveau.

- **Masterclasses**
- Voor begaafde leerlingen (PO gr. 7-8) van > 40 basisscholen in de regio
- Door begaafde bovenbouw- en oud-leerlingen VO
- VO leerlingen verzorgen blokken van 3 weken (3x 100 minuten) over onderwerpen naar eigen keuze

PRAKTIJKVOORBEELDEN PO-VO

- Regionale samenwerking (alle PO-VO scholen in Noordoostpolder)
- **8plus**: wekelijkse verrijkingsklas **op het VO** voor groep 8
- Vakdocenten VO, gespecialiseerde (ECHA) begeleiders
- Beleid: PO (t/m gr. 7 plusklassen), VO follow-up (klas 1-6)
- Leerlingen blijven ingeschreven op het PO

8 plus

De 8 plusklas op het Zuyderzee Lyceum is bedoeld als aanvulling op de mogelijkheden die in de eigen groep acht geboden worden waarmee in alle behoeften van de leerling op cognitief, sociaal en emotioneel gebied kan worden voorzien. Er wordt in de achtplusklas leerstof aangeboden door een docent gespecialiseerd in hoogbegaafdheid en er wordt expertise van vakdocenten ingezet om opdrachten te geven die specifiek interessant zijn voor leerlingen met een brede interesse, die creatief denken, houden van filosoferen en projectmatig werken.

- Er worden verschillende projecten aangeboden zoals:
- kunstgeschiedenis
- gebarentaal
- Rots & Water (sociale vaardigheidstraining)
- debatteren en filosoferen
- leren onderzoeken en leren leren
- en nog veel meer

Meer diepgang, snelheid en uitdaging

De plusklas is er voor leerlingen die behoefte hebben aan meer diepgang, snelheid en uitdaging in de lesstof. De leerlingen worden geconfronteerd met andere leerlingen met dezelfde cognitieve capaciteiten. Hierdoor kunnen de leerlingen zich spiegelen aan anderen en wordt er een stimulerende omgeving gecreëerd, waarin ze meer van zichzelf willen en durven laten zien en gestimuleerd worden om hun talent te ontwikkelen. Er verschijnt vijf maar per jaar een nieuwsbrief voor ouders en leerkrachten.

8+ klas

De 8+ klas is er voor basisschooll leerlingen uit groep 8 die (hoog)begaafd zijn. Zij kunnen meer lesstof aan naast het gewone programma.

Woensdagochtend

Onder leiding van mevrouw S. de Vries-Smits (coördinator hoogbegaafdheid) komen de 8+ leerlingen elke week op woensdagochtend bij ons op school bij elkaar.

Doelen

Eén van de doelen is gelijkgestemden te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen. Ook wordt er veel aandacht besteed aan de sociaal-emotionele ontwikkeling. Waar ben ik goed in? Wat kan ik niet zo goed? Wat zou ik nog willen verbeteren? Kortom, jezelf beter leren kennen zodat je nog lekkerder in je vel zit.

Projecten

Naast groepsprojecten voor iedereen, kunnen de leerlingen ook kiezen uit verschillende verbredingsopdrachten op taalkundig of wiskundig gebied of aan een eigen project werken. Er is keus uit individuele en groepsopdrachten. Ook wordt er aandacht besteed aan 'leren leren'. Omdat veel kinderen op de basisschool moeiteloos door de stof zijn gewandeld, is het van belang dat ze leerstrategieën ontwikkelen om zich stof eigen te maken. We leren je bijvoorbeeld hoe je woordjes leert, hoe je een samenvatting maakt en hoe je je huiswerk kunt plannen. Kortom een heel leerzaam traject voor kinderen die meer aankunnen.

PRAKTIJKVOORBEELDEN PO-VO

Inter
Groei naar het vwo
mezzo

Klaar met de basisschool
maar nog niet klaar voor
de middelbare school?

Intermezzo

HONDSRUG COLLEGE

Klaar met de basisschool, maar nog niet klaar voor de middelbare school?

Intermezzo, een leerjaar voor begaafde leerlingen die uitgeleerd zijn op de basisschool en nog niet klaar zijn voor het voortgezet onderwijs. Een tussenjaar waarin de leerlingen voorbereid worden op een goede start in het eerste leerjaar van het vwo.

Deze leerlingen komen vanuit groep 7 of 8 van het basisonderwijs met een vwo-advies op het Hondsrug College en krijgen dan een verlengde onderbouw van vier in plaats van drie jaar. Na 1 jaar Intermezzo volgt er voor iedere leerling een advies. Dat advies geeft aan welke richting de leerling het beste kan kiezen als vervolgtraject. Dat zou bijvoorbeeld kunnen verwijzen naar leerjaar 1 van het vwo, gymnasium, vwo+ of naar nog iets anders. Het staat iedere leerling vrij om na Intermezzo de schoolloopbaan op een van de collega voortgezet onderwijs scholen te vervolgen

praktijk

LOF-initiatief: Tussenjaar, groei naar het vwo (Intermezzo)

lerarenredactie | bijgewerkt op 10 juli 2017 | po, vo

Het Stedelijk Gymnasium Nijmegen is gestart met een tussenjaar tussen basisonderwijs en vwo, met steun van het LerarenOntwikkelFonds (LOF) en het Samenwerkingsverband voor Passend Onderwijs.

**KLAAR MET DE BASISSCHOOL
MAAR NOG NIET KLAAR VOOR
DE MIDDELBARE SCHOOL?**

INTER
GROEI NAAR HET VWO
MEZZO

- **Intermezzo**
- Tussenjaar op VO (verlengde onderbouw)
- Aangepast programma (geen VO vakken)
- Leerlingen zijn ingeschreven op het VO

PRAKTIJKVOORBEELDEN PO-VO

Gymnasium Plus op het Odulphuslyceum

Op het Odulphuslyceum in Tilburg krijgen jonge, versnelde leerlingen in de onderbouw het gymnasium op een andere manier leren, in een groep met gelijkgestemden (peers).

- **Gymnasium Plus**
- Versnelde/jonge leerlingen (in leeftijd, of gedrag)
- Aangepaste VO onderbouw
- Gemiddeld 3 jaar
- Geen jaarovergangen (klas1-3)
- Gepersonaliseerd leren

EXTRA PRAKTIJKVOORBEELD: VO

 Versneld/verrijkt vwo op het Helen Parkhurst

Geplaatst door: Redactie SLO

Versneld en verrijkt vwo op het Helen Parkhurst 01:56:1

Getalenteerde vwo-leerlingen meer uitdagen is de gedachte achter de regeling versneld/verrijkt vwo die sinds 2016 van kracht is. Daarmee kan de leerling die zich in de klas bijvoorbeeld verveelt sneller vooruit en mag een getalenteerde leerling in de brugklas al met informatica uit het vijfde jaar aan de slag. Met deze video krijgt u een inkijkje in hoe het Helen Parkhurst in Almere hun versnelde/verrijkte vwo programma vormgeeft.

- **Versneld/verrijkt vwo**
- Voor zeer getalenteerde vwo-leerlingen
- Versneld 5-jarig VWO

**HELEN
PARKHURST**
Daltonschool mavo havo vwo

Home > Alle subsidies > **Versneld en/of verrijkt vwo**

> Vraag en antwoord
> Documenten

De beleidsregel versneld vwo en/of verrijkt vwo is ontwikkeld voor zeer getalenteerde vwo-leerlingen.

Versneld
Door de beleidsregel kunt u eenvoudiger aan een groep vwo-leerlingen een versnelde vijfjarige vwo-opleiding aanbieden. U krijgt - met medeweten van de Inspectie van het Onderwijs - ruimte om ingrijpend te schuiven met de bovenbouw naar de onderbouw. Daarmee comprimeert u het vwo-programma tot vijf jaar.

Verrijkt
U kunt ook een verrijkt vwo aanbieden met meer ruimte voor aanvulling op het zesjarig curriculum. Het gaat om verrijking die alleen mogelijk is door ingrijpend te schuiven met lesstof uit de boven- naar de onderbouw. De leerling kan bijvoorbeeld projecten doen of stagelopen. Of hij kan masterclasses, extra vakken of vakken op de universiteit volgen. Hij rondt het vwo nog steeds in zes jaar af.

U heeft de mogelijkheid om beide programma's op uw school aan te bieden. Reguliere verrijking door middel van het aanbieden van extra lesstof of vakken is sowieso al mogelijk. Meer informatie over de Wet modernisering onderwijstijd vindt u op <https://www.nijksoverheid.nl>

Voorwaarden

THUISZITTERS: 5 MEEST VOORKOMENDE REDENEN

Volgens onderzoek door Ingrado:

- Psychiatrische problemen
- Gedragsproblemen
- Wachten op opvang
- Bureaucratie
- Thuisproblematiek

⇒ **Vaak meerdere problemen tegelijk (gemiddeld 3 per thuiszitter)**

+ **Overgang van primair onderwijs (po) naar voortgezet onderwijs (vo)**

brengt ook een risico op thuiszitten met zich mee (bijv. (vak)docenten VO i.p.v. groepsleerkracht in po is voor sommige leerlingen een grote overgang + grotere schaal op VO-school)

EXTRA/ANDERE RISICO'S BIJ BEGAAFDE DROP-OUTS?

Uit longitudinaal onderzoek (Renzulli & Park, 2002) naar risicoleerlingen (Betts & Neihart, 2010) blijkt het volgende kenmerkend te zijn in het ontstaan van problemen bij begaafde (potentiële) *drop-outs*:

- Instabiele thuissituatie
- Negatieve houding ten opzichte van autoriteit
- Gebrek aan passend uitdagend curriculum op school
- Slechte sociale aanpassing
- Onvoldoende communicatie tussen thuis en school

(N.B. Ook een lagere sociaal-economische status en het opleidingsniveau van ouders is een significante factor)

[Bron: Renzulli, J.S., & Park, S. (2002). *Giftedness and high school dropouts: Personal, family, and school-related factors* (RM02168). Storrs: University of Connecticut, The National Research Center on the Gifted and Talented.]

VRAGEN PO

- Wat hoop je dat leerlingen geleerd hebben in het PO?
Hoe zie je ze graag de overstap maken naar het VO?
- Welk beeld heeft men in het PO van wat leerlingen nodig hebben qua kennis, vaardigheden en attitude om een goede overstap naar het VO te kunnen maken?
- Zijn er andere/extra aandachtspunten m.b.t. begaafde leerlingen? Hoe wordt hier in het PO aandacht aan besteed?
- Welke ervaringen horen jullie terug van oud-leerlingen als ze al een tijdje op het VO zitten? Waar hebben ze baat bij gehad? Wat vonden ze lastig? Is er iets wat ze terugkijkend in het PO gemist hebben? Is er iets wat ze in het PO heel erg waardeerden en missen in het VO?

VRAGEN VO

- Wat ervaar je dat leerlingen geleerd hebben in het PO?
Hoe zie je ze binnenkomen op het VO?
- Wat hebben leerlingen nodig voor een goede start in het VO
en om het VO succesvol verder te kunnen doorlopen?
- Zijn er andere/extra aandachtspunten m.b.t. begaafde
leerlingen? Hoe wordt hier in het VO aandacht aan besteed?
- Welke ervaringen horen jullie van je leerlingen als ze al een
tijdje op het VO zitten? Is er iets wat ze terugkijkend in het PO
gemist hebben, of juist heel erg waardeerden en missen op
het VO?

TUSSENOPBRENGSTEN

- Formuleer een “OPROEP” (pleidooi) richting het PO cq. VO
- Geef daarin aan wat er in het belang van begaafde leerlingen nodig is in het kader van de aansluiting PO-VO

⇒ Dit vormt de input voor de 2^e sessie (PO & VO)

VRAGEN PO&VO (PER REGIO?)

- Start: Delen van belangrijkste inzichten uit de eerste ronde
- Wat kunnen we van elkaar leren?
- Wat kunnen we voor elkaar betekenen?
- Hoe gaan we dit concreet verder vormgeven (in onze regio)?
- Wat is er nog meer nodig?
- Wat kan de vereniging BPS hierin betekenen?

EXPERTBIJEEENKOMST: OP 2 NOVEMBER

- Organisatie: BPS, NTCN, Steunpunt Passend Onderwijs PO-VO
- Voor voorlopers m.b.t. samenwerking PO-VO
- Van 13-16 uur, gebouw PO & VO Raad (Aïdadreef 4, Utrecht)
- Aanmelden via de agenda op talentstimuleren.nl:

Expertmeeting 'Samenwerking po-vo m.b.t. begaafde leerlingen'

Beoogde opbrengsten:

- Publicatie met kennis en voorwaarden aangevuld met praktijkvoorbeelden
- 4-6 regionale conferenties met voorloperscholen als gastlocaties (2019)
- Scholen aan elkaar verbinden en voorloperscholen samen verder helpen

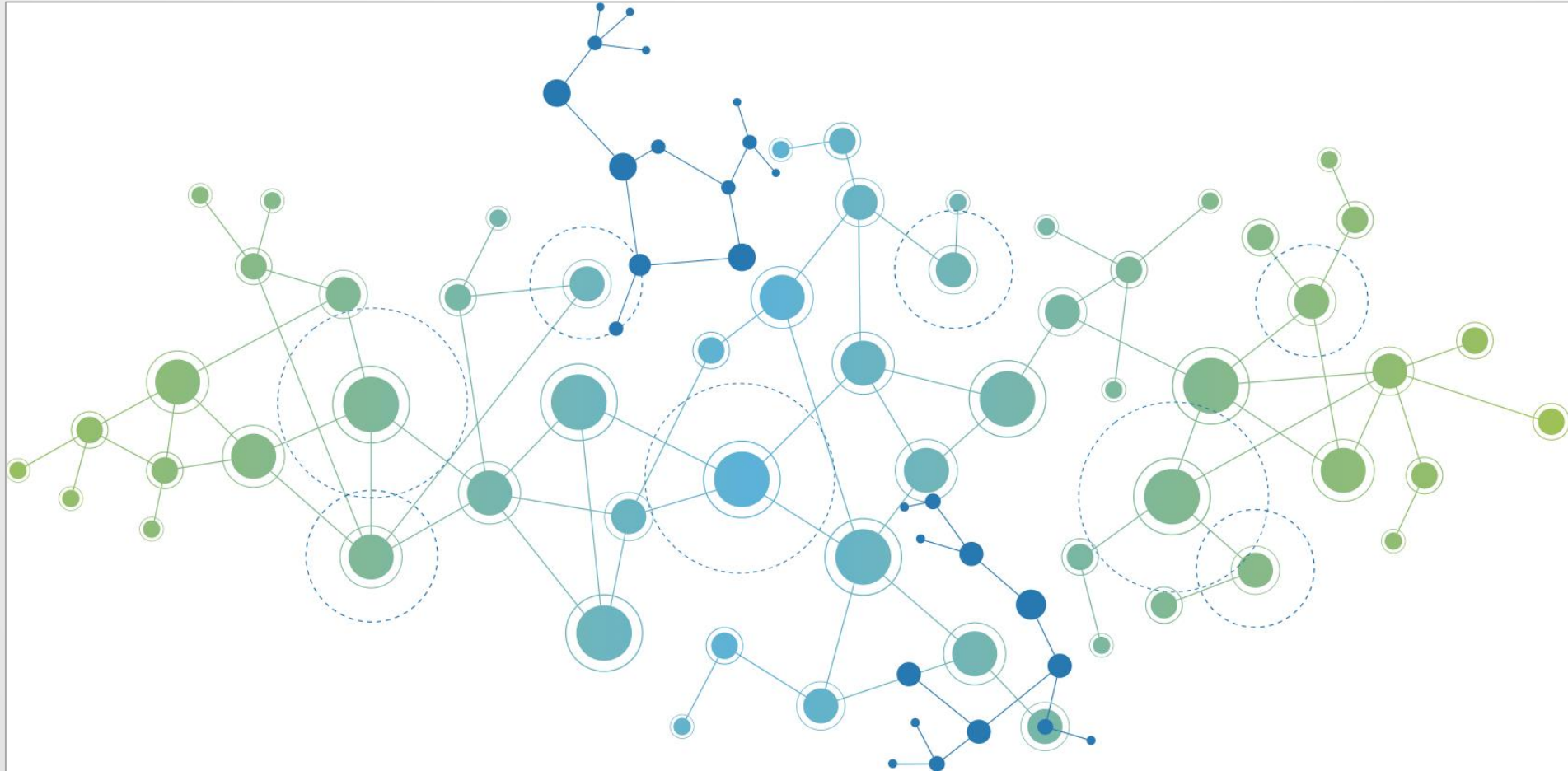

EXPERTBIJEENKOMST MET VOORLOPERS

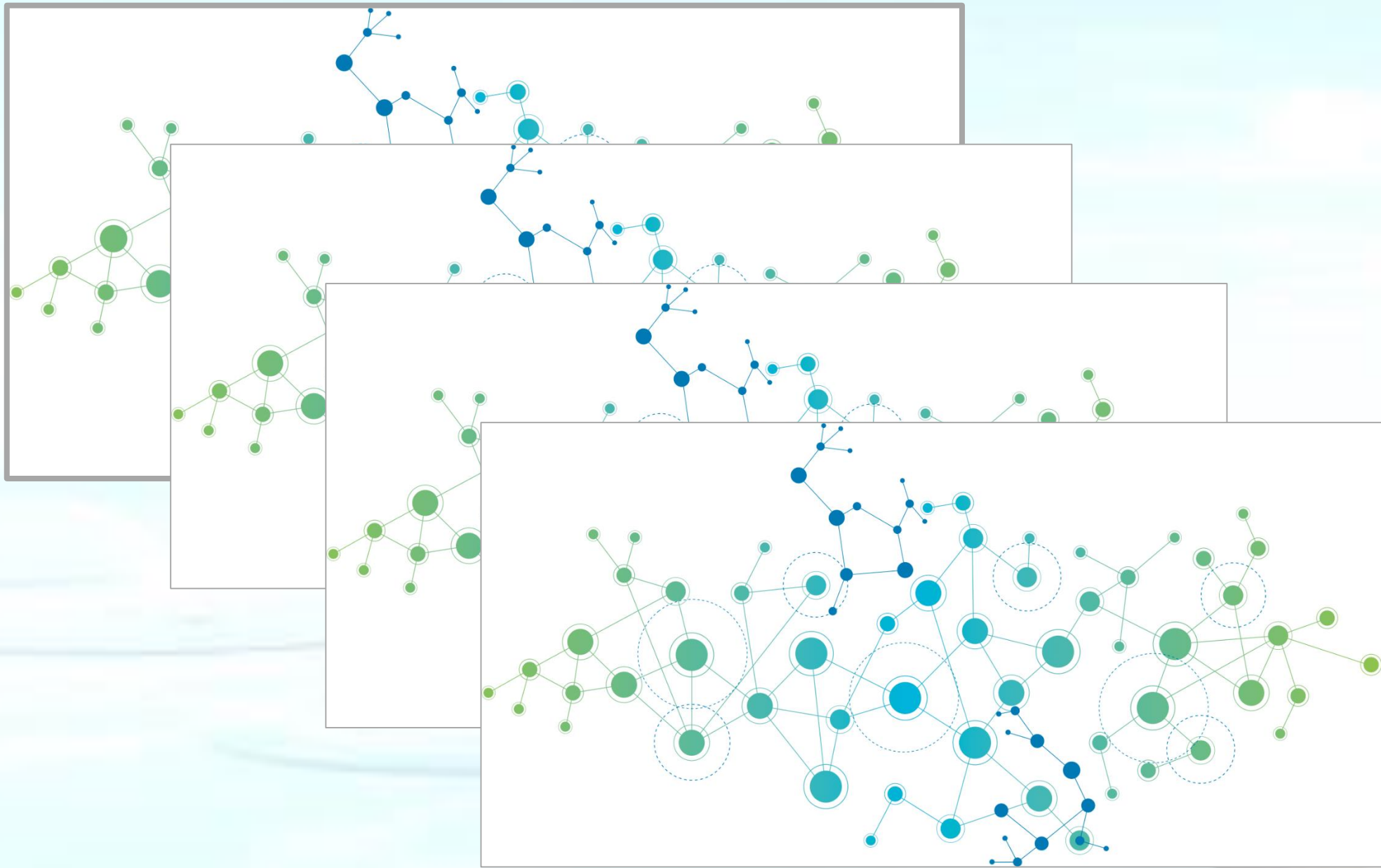
- Initiatieven m.b.t. samenwerking PO-VO voor (begaafde) leerlingen
  - Beoogde doelstellingen?
  - Hoe is het initiatief tot stand gekomen?
  - In welke ontwikkelingsbehoeften voorziet het?
  - Wat is de ervaren meerwaarde voor leerlingen?
  - Welke knelpunten heb je ervaren? Hoe opgelost?
- Regionale (en landelijke) samenwerking
  - Praktijkervaringen delen
  - Expertise delen en ontwikkelen
  - Kansen en belemmeringen; voor- en nadelen
  - Rol samenwerkingsverband en andere partners
  - (Rand)voorwaarden voor samenwerking (inhoudelijk, organisatorisch)

Lokaal/regionaal verbinden en versterken

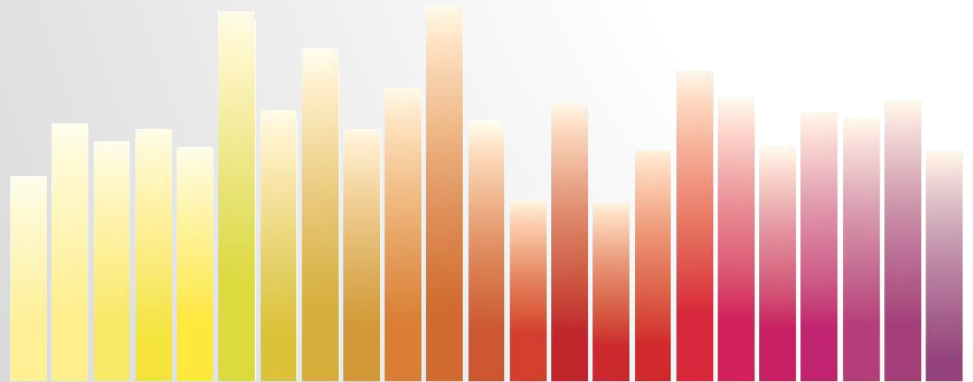
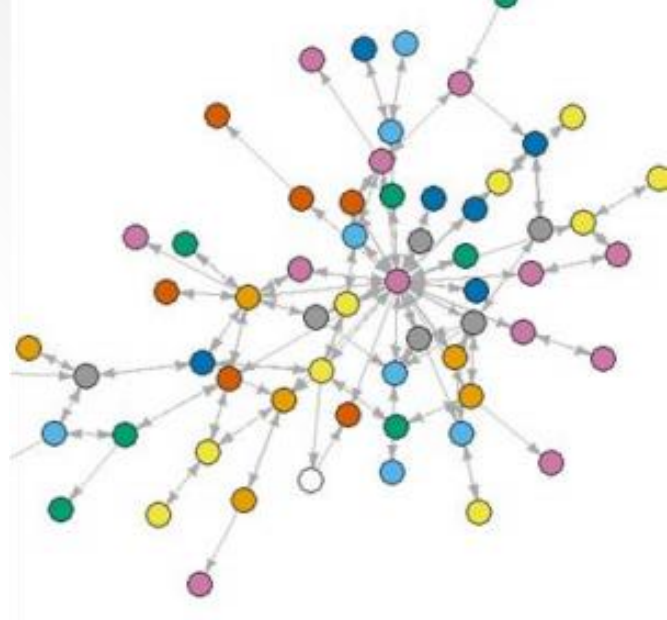
Zorg - Opvoeding - Onderwijs - Vrije tijd - Werk

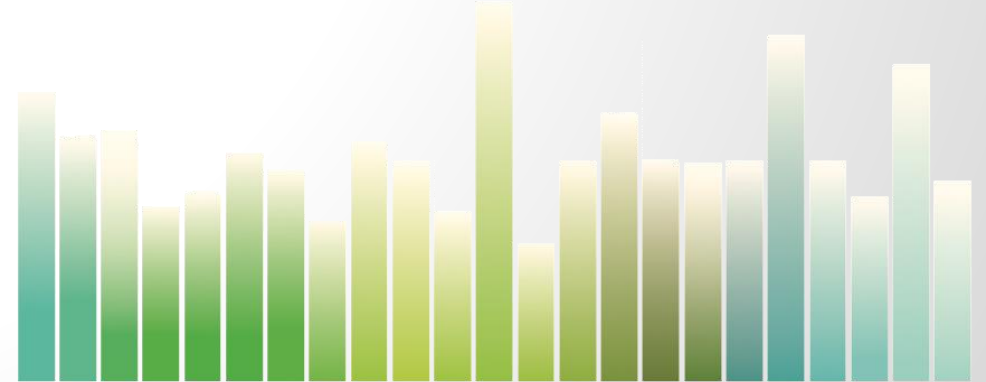

National Talent Centre of the Netherlands

ETSN | European Talent Support Network

Ben jij erbij?

Op 14 en 15 november vindt de conferentie 'Begaafdheid & Talentontwikkeling' plaats

Conferentie

Meer informatie en aanmelden

Aanmelden via:
www.talentstimuleren.nl

Home > Op de agenda > Conferentie...

Naar overzicht

Conferentie 'Begaafdheid & Talentontwikkeling' dag 2

15 november

Organisator: Informatiepunt Onderwijs & Talentontwikkeling (SLO)
 Nog beschikbare plaatsen: 142
 Inschrijving open: 17 juli 2018 - 11:45 t/m 7 november 2018 - 23:55

slo | redactie

Meld je aan voor de NTCN Conferentie 2018!

Op 14 en 15 november 2018 organiseert het National Talent Centre of the Netherlands (NTCN) een conferentie bij NBC congressentrum in Nieuwegein. Het thema van de conferentie is 'Flow creëren in leren'. We besteden aandacht aan het stimuleren van creativiteit, talentontwikkeling en persoonlijke groei en benaderen dit vanuit een levensloopsperspectief. We richten ons hierbij op stimulerende factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van begaafde kinderen, adolescenten en volwassenen.

- Mijn programma
- Inschrijving wijzigen
- Inschrijving annuleren

Conferentie 'Begaafdheid & Talentontwikkeling' dag 2

- Algemene informatie
- Programma
- Spreekers
- Locatie
- Media & Downloads
- Contact
- Deelnemers (358)

CONTACT

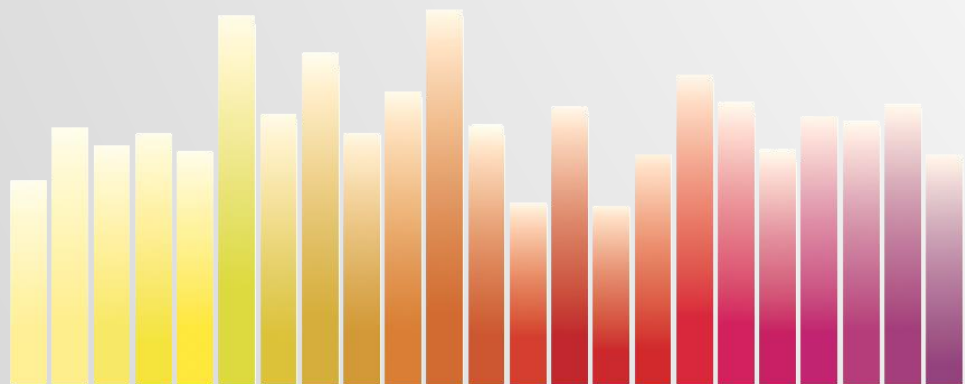
Desirée Houkema

(Hoog)begaafdheid In-Zicht,

National Talent Centre of the Netherlands (NTCN)

 info@hb-in-zicht.nl

 d.houkema@nationaltalentcentre.nl

ETSN | European Talent Support Network

